

NORGES HØYESTERETT

Den 4. desember 2017 avsa Høyesterett dom i

HR-2017-2282-A, (sak nr. 2017/1507), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Lars Erik Alfheim)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder straffutmåling for kraftig "filleristing" av et spedbarn slik at barnet ble varig skadet, og for ikke å ha sørget for hjelp til barnet etterpå.
- (2) Oslo statsadvokatembeter satte 7. juli 2016 A, født 00.00.1985, under tiltale for grov kroppsskade, jf. straffeloven § 274 andre ledd, jf. § 273. Grunnlaget for tiltalen er beskrevet slik:

"Tirsdag 5. januar 2016 mellom kl. 09.30 og 10.52 i Oslo, utsatte han sin datter B f. 00.00.2015 for vold, trolig i form av kraftig filleristing og/eller et eller flere slag mot hoderegionen. B ble påført bl.a. kragebensbrudd, kraniebrudd og omfattende varige hjerneskader med sannsynlighet for at hun vil bli totalt pleietrengende hele sitt liv."
- (3) Tiltalen gjaldt også hensettelse i hjelpeløs tilstand, jf. straffeloven § 288. Det faktiske grunnlaget er her beskrevet slik:

"I perioden fra tirsdag 5. januar 2016 ca. kl. 10.52 og frem til onsdag 6. januar 2016 kl. 18.00 i Oslo unnlot de å skaffe deres datter B f. 00.00.2015 nødvendig og øyeblikkelig helsehjelp til tross for at hun var alvorlig syk som følge av volden beskrevet i post I."
- (4) Sistnevnte tiltalepost gjaldt også As ektefelle C. Hun har ikke anket til Høyesterett, og jeg går ikke nærmere inn på hennes sak.

- (5) Ved Oslo tingretts dom 13. september 2016 ble A dømt etter tiltalen til fengsel i 8 år og til å betale erstatning og oppreisning til datteren.
- (6) A anket til Borgarting lagmannsrett. Saken ble behandlet med lagrette, og A ble funnet skyldig og dømt til samme straff som i tingretten. Dommen av 29. juni 2017 har slik domsslutning for As del:
- "1. A, fødd 00.00.1985, blir dømd for brot på straffelova (2005) § 274 andre ledd jf. § 273 og straffelova (2005) § 288, jf. straffelova (2005) § 79 bokstav a, til fengsel i 8 – åtte – år.
- Til frådreg i straffa går 535 – femhundreogtrettifem – dagar.
2. ...
3. A blir dømd til å betala erstatning til B med 9 176 374 – nimillionareitthundreogsyttisekstusentrehundreogsyttifire – kroner innan to veker frå forkynning av dommen.
4. Anke frå A over oppreisningserstatninga blir forkasta."
- (7) A anket til Høyesterett over straffutmålingen. Høyesteretts ankeutvalg besluttet 15. september 2017 å fremme anken, og at straffutmålingen skal prøves på grunnlag av det faktum lagmannsretten har lagt til grunn.
- (8) *Mitt syn på saken*
- (9) Jeg redegjør først for det *faktum som lagmannsretten har bygd på* ved straffutmålingen.
- (10) Natt til tirsdag 5. januar 2016 var C hjemme sammen med den om lag fire uker gamle datteren B. Mannen hennes – A – var på arbeid. Barnet gråt, og om lag klokka fire om natta ringte C til mannen og ba ham komme og overta slik at hun fikk sove. A avsluttet jobben og reiste hjem og tok seg av barnet fram til kona sto opp om morgenen. Han regnet da med at hun skulle ta datteren. C måtte imidlertid i et møte og gikk hjemmefra rundt kl. 9.30. A la seg til å sove på en madrass på gulvet med barnet ved siden av seg. Han våknet etter en liten stund av at datteren skrek. Han hadde vondt i albuen fordi han i søvne hadde truffet barnet i øyet med den. Spedbarnet fikk seinere et stort blåmerke ved venstre øye.
- (11) A var svært sliten og trøtt og frustrert over at barnet gråt. Han tok tak med begge hender rundt skuldrene til babyen og ristet med stor kraft fram og tilbake flere ganger, uten at barnets hode hadde støtte. Dette pågikk i noen få sekunder.
- (12) Da barnets mor kom hjem om lag kl. 10.50, oppdaget hun at datteren var skadet. Hun var opphovnet i halve ansiktet, og det ene øyet var dekket av hevelse. C ville ta barnet til lege. A var imidlertid fra første stund klar på at han ikke ville at barnet skulle til doktor. Han sa at skaden ikke var alvorlig, og at barnevernet ville ta babyen om de oppsøkte lege. Til kona sa han at hun ville komme til å angre om hun tok spedbarnet til lege.
- (13) Neste kveld gikk A likevel med på dette. Avgjørende for at han endret syn, var at moren lovet å forklare at det var hun som hadde skadet barnet ved at hun traff det med albuen i ansiktet. De kom til legevakten 6. januar 2016 kl. 19 og ble straks sendt videre på sykehus.

- (14) Ved innkomst til Ullevål sykehus hadde babyen epileptiske krampeanfoll, redusert bevissthet og var umulig å få kontakt med. Hun hadde typiske symptomer på såkalt "shaken baby syndrom"; alvorlig hjerneskade og oppsvulming av hjernevev, blodansamling i hjernebinnene og blødninger i begge øyebunner. Måling av EKG viste kontinuerlig epileptisk aktivitet. I tillegg hadde hun kraniebrudd og brudd på det ene kragebeinet.
- (15) Legene vurderte jentas tilstand som så alvorlig at det ble bestemt at hun ikke skulle legges i respirator om hun sluttet å puste. Hun fikk imidlertid medikamentell behandling og overlevde.
- (16) Lagmannsretten fant bevist at skadene skyldtes As "filleristing" av babyen. Unntak gjaldt kraniebruddet, som ble ansett som en følgeskade av trykkøkningen i hjernen. Bruddet i kragebeinet skyldtes at A holdt rundt spedbarnets skuldre da han ristet.
- (17) Jenta er påført varige, omfattende hjerneskader. Hun vil trenge hjelp livet ut og være avhengig av rullestol. Hun kan ikke spise selv eller snakke. Det er ifølge den ene sakkyndige for lagmannsretten risiko for at hun blir blind og får permanent krampetendens (epilepsi). Barnet bor i fosterhjem.
- (18) Lagmannsretten fant at A handlet forsettlig, men at det ikke var bevismessig grunnlag for at forsettet omfattet "like omfattende skadar av varig karakter som barnet faktisk blei påført". Lagmannsretten uttaler videre:
- "Lagmannsretten legg derimot til grunn som bevist at A var klar over at barnet mest truleg ville få betydelege skadar i form av langvarig sjukdom eller vesentleg reduksjon av eit viktig organ eller kroppsdell, jf. lagrettens orskurd."**
- (19) Jeg går så over til *straffutmålingen for kroppsskaden*.
- (20) Strafferammen for grov kroppsskade etter straffeloven § 274 andre ledd er fengsel i 15 år.
- (21) Som retningslinje for straffutmålingen er det i forarbeidene beskrevet et eksempel basert på Rt-1997-1003. Den domfelte hadde, uprovosert, fulgt etter en person i lengre tid og slo ham så med knyttet neve i ansiktet slik at han falt og fikk knusningsskader på begge sider av ansiktet. Domfelte stjal penger fra lommeboken hans og løp vekk. Fornærmede ville ha dødd om han ikke var blitt funnet raskt. Han ble varig invalidisert. Departementet uttaler at straffen for en handling som dette normalt ikke bør settes under seks års fengsel, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 431.
- (22) For grov kroppsskade som ligger nært opp til forsettlig drap, uttaler departementet samme sted at straffen i utgangspunktet bør ligge i området åtte til ni års fengsel.
- (23) Det er ikke praksis fra Høyesterett om risteskader på spedbarn, men det er en rekke ting- og lagmannsrettsdommer om dette. Gjennomgående er tiltalte der dømt for legemsfornærmelse med skade til følge, hvor forsettet ikke har omfattet skadefølgene. Dommene er fra både før og etter straffskjerpelsen i 2010, og straffen har stort sett ligget mellom ett og to års fengsel. Jeg viser eksempelvis til LE-2013-112647, LH-2010-96312, LB-2008-73002 og LA-2006-165987.

- (24) Jeg nevner ellers Høyesteretts dom HR-2016-553-A, som gjaldt en far som mishandlet sønnen over en periode på 11 måneder. Gutten fikk slike hodeskader at han døde. Straffen ble satt til fengsel i ni år, men omfattet også familievold mot fire barn. I Rt-2014-8 hadde domfelte slått fornærmede med flere knyttneveslag og sparket og slått ham i hodet mens han lå nede, slik at han døde. Straffen for volden ble som utgangspunkt satt til fengsel i syv år og seks måneder, jf. avsnitt 19.
- (25) Både de handlingene som er nevnt i forarbeidene og de som jeg har nevnt fra Høyesteretts praksis, er etter mitt syn grovere enn det A dømmes for.
- (26) Karakteristisk for ristesakene er at skaden skjer på få sekunder, skyldes frustrasjon hos tiltalte, og at gjerningspersonen ofte ikke har noe egentlig ønske om å skade barnet og nok i noen tilfeller heller ikke skjønner hvor farlig det er med slik "filleristing".
- (27) I vår sak var det likevel et svært lite barn og det ble brukt stor kraft. Det var tilfældigheter som gjorde at barnet ikke døde. Forsettet er funnet å omfatte meget betydelig skade, herunder at barnet ble påført hjerneskade. På denne bakgrunn, og ut fra rettskildene, mener jeg straffen for risteskaden her isolert sett bør ligge på fengsel opp imot seks år.
- (28) Jeg ser så på *straffutmålingen for at A ikke skaffet hjelp* til datteren, til tross for at hun var skadet og sto under hans omsorg.
- (29) Strafferammen for overtredelse av hjelpeplikten i straffeloven § 288 er fengsel i tre år.
- (30) Det er sparsomt med rettspraksis om straffebudet, og de handlinger som rammes kan variere sterkt i alvorlighetsgrad. Selv om bestemmelsen ofte vil kunne være overtrådt i forbindelse med en voldsutøvelse, tas det ikke alltid ut tiltale for dette. Forholdet ses da heller som en skjerpene omstendighet knyttet til hovedhandlingen.
- (31) Dommen i Rt-2011-863 gjaldt tre menn som hadde vært i slagsmål med fornærmede. Han kom seg løs og la på svøm i ei elv med klærne på. De tiltalte sto og så på uten å hjelpe og forlot deretter stedet. Fornærmede druknet. De tre ble dømt til fengsel i to år og seks måneder.
- (32) Også i Rt-2013-516 var det tatt ut tiltale for overtredelse av hjelpeplikten, men straffen for dette forholdet ble ikke fastsatt særskilt, jf. avsnitt 17 flg.
- (33) Ved straffutmålingen her i saken legger jeg vekt på at barnet var sterkt skadet og åpenbart trengte legehjelp, og at barnets mor ønsket å ta med barnet til behandling. Lagmannsretten la vekt på at A måtte forstå at rask behandling kunne være avgjørende for barnet, selv om det ikke er bevist at forsinkelsen på 32 timer hadde konsekvenser i så måte. Jeg viser videre til at A hadde god tid til å vurdere situasjonen, men likevel satte sine egne interesser foran barnets. Han ga dessuten uriktige opplysninger til legen om skaden, til tross for at han måtte forstå at korrekt informasjon var viktig for at barnet skulle få adekvat behandling.
- (34) Isolert sett mener jeg straffen for dette forholdet utgjør om lag to års fengsel.
- (35) Samlet har jeg kommet til at straffen bør settes til fengsel i sju år, jf. straffeloven § 79 første ledd bokstav a.

(36) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom – domsslutningen punkt 1 – gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 7 – sju – år.
2. Til fradrag i straffen går 693 – sekshundreogtittre – dager for utholdt varetekt.

(37) Dommar **Høgetveit Berg:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande.

(38) Dommer **Bergh:** Likeså.

(39) Dommer **Normann:** Likeså.

(40) Dommer **Tønder:** Likeså.

(41) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom – domsslutningen punkt 1 – gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 7 – sju – år.
2. Til fradrag i straffen går 693 – sekshundreogtittre – dager for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: